

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **N. B.**, bývajúcej vo V., zastúpenej JUDr. M. Ď., advokátom v N., proti žalovanej **A., a.s., B., o náhradu škody v sume 3 451 500,-- Sk, t.j. 114 568,81 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 9 C 232/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 12. novembra 2008 sp.zn. 5 Co 129/2008 a 5 Co 130/2008, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 12. novembra 2008 sp.zn. 5 Co 129/2008, 5 Co 130/2008 v časti

- v ktorej bol rozsudok Okresného súdu Nové Zámky z 18. februára 2008 č.k. 9 C 232/2005-248 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Nové Zámky z 8. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-249 a dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky z 18. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-259 zmenený tak, že žaloba o náhradu za bolesť bola v rozsahu od 93 900,-- Sk, t.j. od 3 116,91 Eur do 7 757,42 Eur zamietnutá,

- v ktorej bol rozsudok Okresného súdu Nové Zámky z 18. februára 2008 č.k. 9 C 232/2005-248 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Nové Zámky z 8. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-249 a dopĺňacím rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky z 18. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-259 zmenený tak, že žaloba o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v rozsahu od 262 500,-- Sk, t.j. od 8 713,40 Eur do 10 832,01 Eur bola zamietnutá,

- v ktorej bola žalovaná zaviazaná nahradiť žalobkyňu trovy konania, zaplatiť súdny poplatok, žalobkyňa a žalovaná boli zaviazané nahradiť štátu trovy konania a ktorým bolo rozhodnuté, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania, a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 18. februára 2008 č.k. 9 C 232/2005-248 v spojení s opravným uznesením z 8. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-249 a doplnčacím rozsudkom z 18. apríla 2008 č.k. 9 C 232/2005-259 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni sumu 560 025,-- Sk a žalobu vo zvyšnej časti zamietol. Vychádzal z toho, že žalobkyni bola pri dopravnej nehode 10. decembra 2003 spôsobená škoda na zdraví. Ten, kto zaviniel dopravnú nehodu priamo na mieste zomrel, preto bolo trestné stíhanie kvôli jeho neprípustnosti zastavené. Výsledkami vykonaného dokazovania bolo preukázané, že zdravotný stav žalobkyne sa v dôsledku poranení po dopravnej nehode zmenil. Žalobkyňou vytrpenú bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia vyjadrili znalci bodovým ohodnotením, ktoré navrhla žalobkyňa zvýšiť na 30 násobok. Okresný súd vychádzal z § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia, pri rozhodovaní o bolestnom zohľadnil znalecký posudok MUDr. Z. M., ktorý bolestné ohodnotil na 453,75 bodov. Súd priznal žalobkyni 10 násobné zvýšenie poukazujúc na bolesti, ku ktorým došlo pri dopravnej nehode a ktoré znalec posledne uviedol vo svojom znaleckom posudku. V časti o náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia priznal okresný súd náhradu na 875 bodov, ktorú zvýšil 7 násobne. Žalobkyňa nemusí meniť svoje doterajšie povolanie predavačky, iba sa vyvarovať nepriaznivému vplyvu prechladnutia, niektorých dlho zaujímaných polôh a maximálne využiť voľný čas k obnoveniu pohybovej harmónie a posilneniu svalového korzetu. Žalobkyňa môže aj primerane športovať a zúčastniť sa spoločenského života, nie je odkázaná na pomoc iných osôb a nepotrebuje podporné prostriedky. Poúrazové následky z fyzického hľadiska môžu mať vplyv na tehotenstvo v zmysle zvýšenia záťaže na hrudno-driekovú časť chrbtice, nie však na pôrod. Žalobkyňa trpí psychickými následkami, ktoré majú priamu príčinnú súvislosť s dopravnou nehodou. Dopad nehody na osobnosť žalobkyne má dlhodobý, ak nie trvalý charakter po psychickej stránke. Žalobkyňa sa psychiatricky lieči od mája 2004 a jej psychické problémy jednoznačne súvisia s následkami nehody. Priznané zvýšenia náhrady za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia plne korešponduje s bolesťami a poškodením na zdraví a prognóze do budúcnosti s konštatovaním jej zdravotného stavu po ukončení liečebných postupov, ako aj záverom znaleckých posudkov. Na tom základe okresný súd priznal žalobkyni z titulu bolestného 233 700,-- Sk [bodové ohodnotenie určené znalcom (453,75 bodov x 60,-- Sk) zvýšil na 10 násobok (272 250,-- Sk), po odrátaní toho, čo žalovaná už žalobkyni zaplatila (38 550,-- Sk) je

bolestné 233 700,-- Sk]. Náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia priznal žalobkyni v rozsahu 326 325,-- Sk [bodové ohodnotenie určené znalcami (600 bodov) po úvahe súdu zvýšené (na 875 bodov) zvýšené súdom na 7 násobok (875 x 60,-- Sk x 7) t.j. na 343 500,-- Sk, po odrátaní toho, čo žalovaná už zaplatila (24 000,-- Sk + 17 175,-- Sk) je táto náhrada 326 325,-- Sk]. Okresný súd žalobu vo zvyšnej časti zamietol.

Krajský súd v Nitre rozsudkom z 12. novembra 2008 sp.zn. 5 Co 129/2008 a 5 Co 130/2008 na odvolanie žalobkyne zmenil rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni z titulu zvýšenia za bolesť sumu 93 900,-- Sk, z titulu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 262 500,-- Sk; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Doplnčací rozsudok okresného súdu (o zamietnutí žaloby v časti návrhu), krajský súd potvrdil; zaviazal žalovanú nahradiť žalobkyni trovy konania na účet súdu prvého stupňa, náhradu trov konania štátu a súdny poplatok, ďalej rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Podľa názoru odvolacieho súdu okresný súd správne rozhodol doplnčacím rozsudkom o zamietnutí žaloby. V súvislosti s odškodňovaním za bolesť je potrebné akceptovať znalecký posudok znalca MUDr. Z. M. a v ňom obsiahnuté základné bodové ohodnotenie bolestného, ktoré predstavuje 403,75 bodov a nie 453,75 bodov, ako to uvádza okresný súd. Znalec totiž v prílohe č. 1 svojho posudku uvádza, že základné bodové ohodnotenie určil vo výške 403,75 bodov, pričom za bolestivejší spôsob liečby zvýšil svoje bodové ohodnotenie podľa A I 6b o 1/2-cu, t.j. o 50 bodov. Napriek skutočnosti, že žalobkyňa v súvislosti s dopravnou nehodou nepodstúpila žiaden operačný zákrok, odvolací súd zdieľa názor, že vzhľadom na rozsah zranení žalobkyne, spôsob ich liečenia, ako aj rozsah utrpených bolestí prichádza u nej 5 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia, pretože v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. ide o prípad hodný osobitného zreteľa. Rozsah poranení, ktoré žalobkyňa v súvislosti s predmetnou dopravnou nehodou utrpela, dáva dostatočný skutkový právny základ k navýšeniu základného bodového ohodnotenia za bolestné. Na tom nič nemení ani konštatovanie znalca MUDr. Z. M., že poranenia žalobkyne sa z traumatologického hľadiska liečili kľudným spôsobom. Pri rozhodovaní o návrhu žalobkyne na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia krajský súd akceptoval základné bodové ohodnotenie 875 bodov, ako ho ustálil okresný súd. Žalobkyňa v podstate netrpí žiadnymi obmedzeniami vo fyzickej sfére, pretože nie je invalidná, nie je odkázaná na pomoc inej osoby ani obmedzená vo výkone doterajšieho zamestnania. Určité obmedzenia je možné predpokladať v športovej

činnosti. K určitým zmenám došlo po dopravnej nehode u žalobkyne v oblasti jej psychického a duševného stavu. Zo znaleckého posudku znalca D. S. vyplýva, že dopravná nehoda vyvolala u žalobkyne psychický šok s deštruktívnym dopadom na jej telesné a duševné zdravie. Psychické a duševné poruchy v súvislosti s haváriou sú realitou a majú priamy vplyv na kvalitu života žalobkyne vo väčšine aktivít, pričom zároveň ovplyvňujú aj možnosť jej seberealizácie. Podľa znaleckého posudku Psychiatrickej nemocnice P. žalobkyňa v súčasnej dobe trpí ťažkou posttraumatickou stresovou poruchou, príčiny ktorej jednoznačne súvisia s dopravnou nehodou. Pri akceptovaní znaleckých posudkov, veku žalobkyne, v ktorom sa stala účastníčkou dopravnej nehody (20 rokov), odvolací súd uzavrel, že u žalobkyne ide o prípad hodný osobitného zreteľa (§ 7 ods. 3 citovanej vyhlášky) a zvýšil základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia na 6 násobok. Krajský súd po odpočítaní peňažných súm, ktoré žalovaná žalobkyni zaplatila priznal žalobkyni z titulu bolestného právo na zaplatenie sumy 93 900,-- Sk a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia sumu 262 500,-- Sk, v prevyšujúcej časti, t.j. nad tieto sumy do výšky peňažnej sumy, ktorú priznal žalobkyni okresný súd, odvolací súd žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa do výrokov, ktorými žalobu vo zvyšku zamietol. Uviedla, že sa domáha zmeny rozsudku odvolacieho súdu tak, ako rozhodol súd prvého stupňa, že žalovaná je povinná jej zaplatiť z titulu zvýšenia náhrady za bolesť sumu 7 757,42 €, z titulu zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sumu 10 832,01 €, vo zvyšku žiada žalobu zamietnuť a priznať žalobkyni náhradu trov konania. Dôvodom na podanie dovolania je to, že rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). V prípade bolestného dovolateľka trvá na tom, že základné bodové ohodnotenie je 453,75 bodov, tak ako to určil znalec MUDr. M. a ktoré uznal okresný súd. Odvolací súd pri zvyšovaní náhrady za bolesť vôbec neprihliadol na skutočnosť, že prežívanie bolesti malo veľmi negatívny dopad aj na duševné zdravie žalobkyne. V prípade náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia žalobkyňa namieta výšku priznaného zvýšenia v rozsahu 6 násobku, ktoré dostatočne nevystihuje mieru jej sťaženia spoločenského uplatnenia. Žalobkyňa považuje rozhodnutie okresného súdu za spravodlivejšie.

Žalovaná bola toho názoru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je správne, vec bola správne právne posúdená a navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) v jeho zmeňujúcej časti, ktorou bola žaloba vo zvyšku zamietnutá, preskúmal v tejto časti napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Dovolací súd mohol preskúmať správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu len vo výroku, ktorým odvolací súd nad rozsah zamietnutia žaloby súdom prvého stupňa zamietol žalobu žalobkyne aj v časti, v ktorej súd prvého stupňa žalobe vyhovel, teda (inak vyjadrené) len vo výroku, ktorým odvolací súd znížil súdom prvého stupňa priznanú náhradu za bolesť zo sumy 233 700,-- Sk, t.j. 7 757,42 € na sumu 93 900,-- Sk a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zo sumy 326 325,-- Sk, t.j. 10 832,01 € na sumu 262 500,-- Sk.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.) neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p.

Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo o veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu

odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd zistil existenciu procesnej vady uvedenej v § 237 písm.f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníma možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

Vady konania vymedzené v zhora citovaných častiach ustanovenia § 237 O.s.p. sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktorého právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp.zn. I ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka; porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na druhej strane sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky i s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadne riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov.

Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p. a zároveň aj dôvodnosť podaného dovolania.

Ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku odškodnenia za bolesť alebo za sťaženie spoločenského uplatnenia z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne

skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo, z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu na „primeranosť“ priznanej náhrady škody svojím rozhodnutím nahradzuje rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku.

Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje postačujúce vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odvolací súd dospel v porovnaní so súdom prvého stupňa k odlišným záverom v otázke, aký násobok základného bodového ohodnotenia vyjadruje „primeranosť“ náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zo spisu vyplýva, že odvolací súd pri odškodňovaní žalobkyňou vytrpenej bolesti s poukazom na rovnaké zistenia považoval 10 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia bolesti za neprimerané (neprimerane vysoké), a za primerané označil 5 násobné zvýšenie bez dostatočného stupňa konkrétnosti a určitosti zistení, ktoré považoval za dôvod zmeny. Obdobne odvolací súd pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne aj po doplnení dokazovania (§ 213 O.s.p.) vychádzal v podstate z tých istých skutkových okolností, na ktoré vzal zreteľ už súd prvého stupňa, a tieto v odôvodnení len podrobnejšie opísal. Pokiaľ na rozdiel od súdu prvého stupňa považoval 7 násobné zvýšenie základného bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia za neprimerane vysoké, a naopak, za primerané označil 6 násobné zvýšenie, mal v odôvodnení náležite vysvetliť konkrétne dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, o potrebe zmeniť náhľad na „primeranosť“ náhrady. Odvolací súd však len konštatoval, že takéto zvýšenie základného bodového ohodnotenia je možné.

Odvolací súd podrobnejšie odôvodnil iba dôvody, prečo ide u žalobkyne o prípad hodný osobitného zreteľa, pre ktorý je možné zvýšiť základné bodové ohodnotenie za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia. Teda svoje rozhodnutie neodôvodnil v súlade s požiadavkami, ktoré na odôvodnenie rozhodnutia stanovujú príslušné zákonné ustanovenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie rozhodnutia musí byť zřejmé, jasné a zrozumiteľné nielen súdu ale aj účastníkovi konania, keďže súd rozhoduje o jeho právnej veci (I. ÚS 241/2007). V posudzovanom prípade dovolateľky tomu tak nebolo a možno uzavrieť, že rozhodnutie odvolacieho súdu vykazuje vysoký stupeň arbitrárnosti.

Nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je porušením základného práva účastníkov konania na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a tým aj k naplneniu dovolacieho dôvodu uvedeného v § 237 písm.f/ O.s.p.

Pretože napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté procesnou vadou v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky ho v jeho zamietavých častiach vo zvyšku ohľadne bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia a v nadväzujúcich výrokoch o trovách konania zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.) odvolaciemu súdu. Pričom sa však – vzhľadom na dôvod zrušenia – nezaoberal ďalšími dôvodmi, z ktorých žalobkyňa vyvodzovala opodstatnenosť jej opravného prostriedku. Neriešil preto ani otázku opodstatnenosti dovolacej námietky, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. augusta 2010

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová